

PLUNAĆ (36) *vb pf*

inf plunąć (2). *♦ fut 1 sg* plunę (1). *♦ 2 sg* pluniesz (1). *♦ 3 sg* plunie (4). *♦ [3 pl pluną.] ♦ praet 3 sg m* plunął (12). *f* plunęła (1). *♦ 3 pl m pers* plunęli (1). *♦ con 3 sg m* by plunął (2). *♦ part praet act* plunąwszy (12).

Sł stp notuje, Cn s.v. dałbym abo dam sobie oko wylupić, Linde także XVII – XVIII w.

Wyrzucić ślinę z ust; exspuere PolAnt, Vulg; spuere Cn (36) : BielŻyw 74; RejWiz 13; (marg) Márníe prożnujący. (–) Plunieli trzy zacieráią/ vmywali fie czterzey mu ręcznik dzierzą RejZwierc 159v; [Plunąwszy także po trzy kroć/ częstkroć tráciem padájącą niemoc UrzędowHerb 453b (Linde)].

plunąć na kogo, na co (5): [Dyjogenes szkarademu gospodarzowi przyprawnego złotem domu] na twarz plunął, którygo ípytał czemu by to vdziałá, odpowiedział, bo nie ízkaradźzego nad cię niemáż w domu gdzież bych plunąć miał. BielŻyw 74; Leop Eccli 28/14; PLeban kiedy dziecię krzcíł/ chciał mu oczy mázác/ Plunął ná dłoń/ á bábie kazál prochu podác. RejFig Dd7; święty Anianus [...] widząc okrucieńtwo nád Krześciány wielkie/ wízedł ná mur/ plunął ná nieprzyaciéle/ wnet defzcz przez przesthánia ízedł áż muíeli odśthápić. BielKron 298; SienLek 166; [Dziwna rzecz [...], gdyby kto cokolwiek vderzył/ á onégo żáłował/ tedy ma plunąć ná pośrzodek dłoni onéy ręki/ którą vderzył/ vderzonému odelży fie ból [...]] UrzędowHerb 454a].

plunąć w co (1): gdy go iáko więźniá ízárpał y bić chciał: święty Epiphániuś/ plunął w oczy iego [Biskupa]/ y wnetże ślepym zośtał. SkarŻyw 455; [Widźimy téż często/ że robotnicy/ gdy chcą mocno vderzyć/ álbo vrábić/ álbo dźwignąć/ tedy pluną w rękę/ á mocą onéy śliny/ mocniéy taką rzecz ípráwią. UrzędowHerb 454a (Linde błędnie: pluja)].

a. *Zwilżyć śliną (w opisie cudów dokonywanych przez Chrystusa) (10) : [głuchego] odwiodł od zebránia ludzi ná ítronę/ włożył palce fwe w wízy iego/ á plunąwszy tknął ięzyká ie^{go}. BibRadz Mar 7/33; RejPos 203v; WujNT 152.*

plunąć na co (7): Iezus/ plunąwśfy na ziemię/ ij vczynil bloto z fliny/ ij pomazáł na iego oczy ij [...] przezrzál OpecŻyw 63; MurzNT Mar 8/23; RejPos 204v, 205; BudNT Mar 8/23; A wiáwśfy ślepego rękę/ odwiodł go precz zá miálteczko: á plunąwszy ná oczy iego włożywśfy nań ręce fwe/ pytał go iefliby co widział. WujNT Mar 8/23, Ioann 9/6.

b. *Dla okazania niechęci, pogardy (17) : vtrzeć fie to chciałá/ Iześ ią miał cáłowác/ ták fie nádziewáá. On plunąwszy íkoczył precz RejFig Aa4, Cc3v, Cc8; RejZwierc 80v; [StryjPoczqt 241].*

plunąć na kogo, na co (10): ARiřtipus [...] gdy Dionifius okrutny nan plunął, to on pokornie zcirpiá BielŻyw 56; HistAl B2 [2 r.]; MurzNT Matth 27/30; SkarŻyw 58. Cf »plunąć na twarz, na oblicze«.

Zwroty: »plunąć [komu] miedzy oczy, w oczy« (1:1): RejZwierc 34; Sokrates gdy karał Demetriuśá z gniewu á z nierozmyślnych pośtepkow iego/ rozgniewawśfy fie plunął mu Demetrius miedzy oczy. RejZwierc 81.

»plunąć na twarz, na oblicze, w twarz« = inspuere a. spuere in faciem PolAnt, Vulg [szyk zmienny] (4:1:1): BielŻyw 72; Tedy plunęli na twarz iégo i pięściami weń vderzyli/ drudzy zaś policzkowali go rzeknąc/ prorokui nam Chrířtufie MurzNT Matth 26/67; Leop Deut 25/9; RejZwierc 19v; BielKron 40, 44v.

c. [*Jako zabieg magiczny chroniący od czarów*: Téż piŕze Plinius, ieŕt ŕilno rzecz pomocna przeciŕ czaróm/ á zaráżeniu od złych rzeczy/ gdy kto puŕcząiac vrynę/ po niéy zázŕdy plunie: tákieŕ plunąć w bót práwy/ piérwéy niżli człowiek obuie: tákŕe plunąć/ gdy kto iákie złe mieyfce przeŕtapi. *UrządowHerb* 454a.]

Formacje współrdzenne cf PLWAĆ.

Cf [**PLUNIE**]

DDJ